

HAG513M
HAGKERFI

Námslýsing

Viðfangsefni

Í hagfræði var til skamms tíma ekki gerð tilraun til að útskýra innra skipulag fyrirtækja, markaða og hagkerfa. Í fræðunum var, beint eða óbeint, miðað við einfaldar og staðlaðar ímyndir af hinum ýmsu skipulagsmyndum atvinnulífsins og ekki reiknað með viðskiptakostnaði. Í fræðilegu líkani þar sem sú forsenda er gefin að enginn kostnaður fylgi eignarhaldi og viðskiptum eru öll skipulagsform jafn hagkvæm--réttar sagt, skipulag skiptir ekki máli. Í greininni Hagkerfi er reiknað með viðskiptakostnaði og skipulag og þróun innviða atvinnulífsins er helsta viðfangsefnið en greinin fjallar einnig um um skipulag og viðskipti á vettvangi stjórn mála.

Ef nýta á nýja tækni og vísindi hagkvæmlega í þágu atvinnu- og félagslífs þarf yfirleitt að endurskipuleggja hagkerfi og önnur félagskerfi. Á tímum örra tæknibreytinga þarf því að huga að kerfisumbótum um allan heim, jafnvel í þeim ríkjum sem lengst eru komin í hagþróun. Vandí þróunarríkja er skipulagsvandi: fátæk lönd hafa af ýmsum ástæðum ekki nýtt tækn sem lengi hefur þekkt og iðnríkin nota. Hagsmunabaráttá (innanlands og milli ríkja), stjórn málaflækjur, vanþekking og menningarviðhorf koma oft í veg fyrir skipulagsumbætur sem gætu stórbætt lífskjör almennings.

Námskeiðið skiptist í þrjú hluta. Í fyrsta hluta er kynnt hagfræðileg greining sem gagnast við rannsóknir á hagkerfum. Einkum er fjallað um áhrif viðskiptakostnaðar á skipulag fyrirtækja og samningsforma. Rætt er um hagfræði eignarréttinda, en segja má að viðskiptakostnaður og eignarréttindi séu tvær hliðar á sama peningi. Einnig er vakin athygli á óvissu um eiginleika hagkerfa og annarra félagseinda og hvernig vanþekking getur grafið undan umbótum. Loks er fjallað um þátt stjórn máli í að viðhalda skipulagsgöllum. Í öðrum hluta er fyrst fjallað um uppruna og þróun markaðshagkerfa á Vesturlöndum og þar næst tekinn fyrir vandí þróunarríkja og kannað hvers vegna þróunarlönd hafa ekki tileinkað sér skipulag og framleiðslutækni iðnríkjanna. Þriðji og síðasti hluti námskeiðsins fjallar um hátækniþjóðfélag samtímans og þær breytingar sem tölvutækni, líftækni og aðrar nýlegar tækniframfarir hafa haft og eru líklegar til að hafa á þjóðfélagsmál, svo sem skipan eignarréttar, gerð fyrirtækja, markaðsform, lifnaðarhætti, stjórn mála, hernað og afbrot.

Skipulag

Fyrirlestrar eru tvisvar í viku (lotukennsla) 3. október til 14. nóvember (miðvikudaga 8:20-11:30 í Odda 105 og föstudaga 8:20-11:30 í Odda 105). Nemendum er gert að skrifa stutta rannsóknarritgerð.

Námsefni: Við lesum ýmsar ritgerðir og bókarkafli en kennslubók er ekki notuð. Námsefnið má sækja á heimasíðu Hagkerfa á Uglu. Nemendur hafa nokkuð frjálst val um efni ritgerðarinnar sem þeir eiga að skrifa. Þeir geta hugleitt fræðileg vandamál í tengslum við skipulag og viðskiptakostnað eða notað viðeigandi greiningartæki (t.d. tölfræði) til að kryfja hagnýt vandamál. Vel kemur til greina að nemendur geri sjálfstæða úttekt á viðskiptaháttum, atvinnugrein, opinberri stofnun, fyrirtæki eða stjórn málum sem þeir þekkja af eigin raun og útskýri hvers vegna ákveðið skipulag er í raun góður kostur, þótt það blasi ekki við; hvers vegna óhagkvæmt skipulag viðgangist; eða hvernig megi bæta skipulag á einhverju sviði. Ritgerðin á að vera um 15-20 bls, Times Roman 12, tvö línubil.

Skipulag fyrirlestra: kennari notar tímann bæði til venjulegs fyrirlestrahalds og einnig til að spyrja nemendur út úr um viðfangsefni dagsins, en þeir fá einkunn fyrir svörin og frammistöðu í tímum. Hver kennslustund mun snúast um nokkrar spurningar sem kennarinn setur á Ugluna og spurningar á lokaprófi í desember mun snerta ámóta viðfangsefni. **Sú krafa er gerð til nemenda að þeir komi lesnir í tíma og geti rætt spurningar dagsins af þekkingu.** Námsefninu er stillt í hóf. Nemendur bera eingöngu ábyrgð á skyldulesefni. Viðbótarlesefni í námslýsingu er ætlað til að aðstoða við efnisleit vegna ritgerða og handa þeim sem hafa sérstakann áhuga á viðkomandi málefni.

Námsmat

Frammistað í tímum (og þar með mæting) vegur 10%, ritgerð 30%, og lokapróf 60%. Ritgerð skal skila eigi síðar en 1. desember 2014 til Þjónustuborðsins í Gimli. Dragist að skila ritgerðinni lækkar einkunnin um 1.0 einingar fyrir hvern dag frá og með 2. desember (einkunnin 8,0 verður 7,0 ef ritgerð kemur einum degi of seint, og svo framvegis).

LESEFNI

1. fyrirlestur (föstudagur 3. október 2014)

Hagkerfi á 21. öld og söguleg þróun þeirra. Greiningartæki til að fjalla um hagkerfi

SKYLDULESNING:

1. Þráinn Eggertsson (2011). The unbearable lightness of A--useful knowledge and economic growth. Í *Law, Economics, and Evolutionary Theory*, P. Zumbansen & G-P Calies eds. Edward Elgar Publishers. 54-67.

2. Douglass North (1994). Economic performance through time. *The American Economic Review*, Vol. 84, No. 3 (June 1994), pp. 359-368.

3. Yoram Barzel (1997). 1. kafli, The property rights model. Í *Economic Analysis of Property Rights*. Cambridge University Press. 12 bls.

TIL FRÓÐLEIKS

1. Danny Quah (2011). The global economy's shifting centre of gravity. *Global Policy*, vol. 2(1). 16 bls.

---

2. fyrirlestur (miðvikudagur 8. október 2014)

Hagkerfi: eignarréttur, viðskiptakostnaður og skipulag

SKYLDULESNING:

1. Douglas W. Allen (2011). Chapter 15. Economic property rights and transaction costs. In *Economic Principles. Seven Ideas for Thinking ... About Almost Anything*. Person Pub. 4th ed., 28 pages.

2. Yoram Barzel (1997):

2. 8. kafli, Wealth maximizing restraints on property rights; 14 bls. 9. kafli Property rights and non-market allocation; 13. bls. 11. kafli, The property rights model. Recapitulation; 5 bls.

Í *The Economic Analysis of Property Rights*. Cambridge University Press.

---

3. fyrirlestur (föstudagur 10. október 2014):

Viðskiptakostnaður og stjórnsmál: þegar vond efnahagsstefna er góð pólitík

SKYLDULESNING

1. Douglass North (1990). A transaction cost theory of politics. *Journal of Theoretical Politics* 2(4): 355–367.

2. Daron Acemoglu og James A. Robinson (2013). Economics versus politics: Pitfalls of policy advice. *Journal of Economic Perspectives* 27(2), 173–192.

TIL FRÓÐLEIKS

1. Thráinn Eggertsson (2005). The political logic of bad economics. Í *Imperfect Institutions. Possibilities and Limits of Reform*. Cambridge University Press. 25 bls.

2. Timur Kuran (2012). The economic roots of political underdevelopment in the Middle East. A historical perspective. *Southern Economic Journal* 78(4): 1086–95.

4. fyrirlestur (miðvikudagur 15. október 2014)

Þróun nútíma viðskiptahátta og saga fyrirtækisins: samspil viðskiptakostnaðar og tækni

SKYLDULESNING

1. Naomi R. Lamoreaux, Daniel M. Raff & Peter Temin (2003). Beyond markets and hierarchies: Toward a new synthesis of American business history. *The American Historical Review* 108(2). 34 bls.

2. Alfred D. Chandler (1992). Organizational capabilities and the economic history of the industrial enterprise. *Journal of Economic Perspectives* 6(3): 79–100.

5. fyrirlestur (föstudagur 17. október 2014)

Umhverfismál: eignaréttur og nýting náttúruauðlinda

SKYLDULESNING

1. Thráinn Eggertsson (2002). Open access and common property. 3. kafli í *Property Rights: Cooperation, Conflict and the Law*, ritstj. Terry Anderson & Fred McChesney. Princeton University Press. 16 bls.

2. Douglass W. Allen (2011). Chapter 15.6—Private property, common property, and open access (sjá lesefni 2. viku).

3. Michael R. Ross (2013). The politics of the resource curse. A review. Forthcoming in *Handbook on the Politics of Development*. Carol Lancaster, and Nicholas van de Walle, eds., Oxford University Press. 29 bls.

TIL FRÓÐLEIKS

1. Frederick van der Ploeg (2011). Natural resources: Curse or blessing? *Journal of Economic Literature* 49 (2): 366–420.

2. Gary D. Libecap (2013). Addressing global environmental externalities: Transaction costs considerations. National Bureau of Economic Research Working Paper No. w19501. 92 bls.

6. fyrirlestur (miðvikudagur 22. október 2014)

Er skipan eignarréttar mikilvægasta uppspretta tækniframfara og hagvaxtar?

SKYLDULESNING

1. Daran Acemoglu & James A. Robinson (2008). *The Role of Institutions in Growth and Development*. Commission on Growth and Development Working Paper No. 10. World Bank. 30 bls.

2. Philippe Aghion & Steven Durlauf (2009). *From Growth Theory to Policy Design*. Commission on Growth and Development Working Paper No. 57. World Bank. 44 bls.

TIL FRÓÐLEIKS

1. Moses Abramovitz (1986). Catching up, forging ahead, and falling behind. *Journal of Economic History* 46(2): 385–406.

2. W. Bentley MacLeod (2013). On Economics: *A review of why nations fail* by D. Acemoglu and J. Robinson and *Pillars of prosperity* by T. Besley and T. Persson. *Journal of Economic Literature* 51:1, 116–143.

7. fyrirlestur (föstudagur 24. október 2014)

Langtíma hagvöxtur og huglægir þættir: hugmyndafræði, tiltrú, og almennar siðareglur

SKYLDULESNING

1. Pauline Grosjean (2011). The weight of history on cultural European integration. A gravity approach. *American Economic Review* 101(3): 504–508.

2. Nathan Nun (2009). The importance of history for economic development. *Annual Review of Economics* 1:65–92.

3. Avner Greif and Murat Iyigun (2013). Social organizations, violence and modern growth. *American Economic Review*, 103(3): 534–538.

TIL FRÓÐLEIKS*

1. Joel Mokyr (2010). Culture, Institutions, and Modern Growth. Working Paper.

2. Andrei Shleifer (2012). Psychologists at the Gate: A Review of Daniel Kahneman's *Thinking Fast and Slow*. *Journal of Economic Literature* 50(4): 1080–1091.

8. fyrirlestur (miðvikudagur 29. október 2014)

Ráðgáta: Hagvöxtur í Kína undanfarna ártugi

SKYLDULESNING

1. Yingyi Qian (2003). How reform worked in China. Birtist í *In Search of Prosperity: Analytic Narratives on Economic Growth*, ritstj. Dani Rodrik. Princeton University Press, 297–233.

2. Xiadong Zhu (2012). Understanding China's Growth: Past Present and Future. *J. of Economic Perspectives*, 26(4):103–124.

TIL FRÓÐLEIKS

1. Yasheng Huang (2012): How did China Take Off? *Journal of Economic Perspectives*, 26(4):147–170.

2. Kjetil Storesletten and Fabrizio Zilibotti (forthcoming), China's great convergence and beyond. *Annual Review of Economics*, forthcoming September 2014.

9. fyrirlestur (föstudagur 31. október 2014)

Hvers vegna er Afríka almennt fátæk? Hvers vegna hefur gengið vel í Bótsvana?

SKYLDULESNING

1. Daron Acemoglu & James A. Robinson (2010). Why is Africa poor? *Economic History of Developing Regions* 25(1): 21–50.

2. Daron Acemoglu, Simon Johnson & James Robinson (2001). An African success story: Botswana. Birtist í *In Search of Prosperity: Analytic Narratives on Economic Growth*, ritstj. Dani Rodrik. Princeton University Press. 46 bls.

3. Ellen Hillbom (2008). Diamonds or development? A structural assessment of Botswana's forty years of success. *Journal of Modern African Studies*. 46(2): 191–214.

TIL FRÓÐLEIKS

1. Philip Osafo-Kwaako and James A. Robinson (2013). Political centralization in pre-colonial Africa. National Bureau of Economic Research, Working Paper No. 18770.

10. fyrirlestur (miðvikudagur 5. nóvember 2014)

Áhrif tölvubyltingarinnar á viðskiptahætti

SKYLDULESNING

1. Hal Varian (2011). Computer mediated transactions. *American Economic Review* 100(2): 1–10,
2. Anja Lambrecht, et al. (September 29, 2013). How do firms make money online? Sótt á <http://ssrn.com/abstract=2363658>
3. Sinan Aral et al. (2010). Harnessing the digital lense to measure and manage information work. Working Paper, Sloan School of Management, MIT. 16 pages.

11. fyrirlestur (föstudagur 7. nóvember 2014)

Atvinnuvegir á tölvuöld I

SKYLDULESNING

1. Hal R Varian (2001). High–technology industries and market structure. University of California Berkeley working paper.
2. Thierry Rayna (2008). Understanding the challenges of the digital economy: The nature of digital goods. *Communications & Strategies* 71(3): 13–36.
3. Robert P. Merges (2008). The concept of property in the digital age. *Houston Law Review* 45(4): 1239–75.

12. fyrirlestur (miðvikudagur 12. nóvember 2014)

Atvinnuvegir á tölvuöld II

SKYLDULESNING

1. Margit Osterloh & Sandra Rota (2007). Open–source software development—Just another case of collective invention? *Research Policy* 36: 157–71.
2. Stephen Cacciola & Robert Gibbons (2012). Coase meets the cloud. When can outsourcing IT improve performance? Paper presented at the meetings of American Economic Association, Philadelphia, PA. 3. – 5.jan. 2014.

3. Brett Danaher, et al. (2013). Understanding media markets in the digital age. Economics and methodology. *National Bureau of Economic Research*, Working Paper 19634.

TIL FRÓÐLEIKS

1. Richard R. Nelson (2004). The market economy and the scientific commons. *Research Policy* 33: 455–471.

---

13. fyrirlestur (föstudagur 14. nóvember 2014)

Áhrif tölvubyltingarinnar á stjórnámál og einkalíf

SKYLDULESNING

1. Bruce Etling, Robert Faris & John Palfrey (2010). Political change in the digital age: The fragility and promise of digital organizing. *SAIS Review*, 30 (2, December): 37–49.

3. Archon Fung, Hollie Russon Gilman, Jennifer Shkabatur (2013), Six models for the internet + politics. *International Studies Review* 15: 30–47.

TIL FRÓÐLEIKS

1. Thomas M. Lenard & Paul H. Rubin (2010). In defense of data. Information and the cost of privacy. *Policy and the Internet* 2(1): 148–183.

2. Michelle A. Scheinman (2013). Protecting your brain waves and other biometric data in a global economy. Sótt á vefslóð SSRN <http://ssrn.com/abstract=2382952>